

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An inter officia eorum qui sacris initiantur, peculiare, ad quod omnes generatim tenentur, sit constitutos Psalmos statis horis persolvere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QUÆSTIO V.

DE CLERICORVM debito officio.

ARTICVLVS I.

Utrum inter officia eorum qui sacris iniunctum per pecuniaria ad quod omnes generatim tenentur, sit, constitutos psalmos statim horis persolvere.

VM præcedens quæstio de ecclesiasticis bonis ac stipendijs fuerit instituta, res ipsa postulat, ut clericorum officia, quorum gratia eadem ecclesiastica bona constituta sunt, quibusque ea promereri debent, perpendamus. Apparet namque clericum neque qui in sacris est, ad statas horas persolendas minimè teneri. Enimuero cum horarum canonicarum pensio graue nimis censetur iugum, non apparet ab ecclesia vniuerso clero licite imponenda, nisi tale Christi aut Apostolorum institutionem prius in sacra pagina legisset, quæ tamè nulquã inibi reperitur. Imò vero Christus, Matr. 6. non aliam nos orationem docuit, quã, Pater noster. Non ergo tenentur clerici ad horas Canonicas pendendas. Secundo arguitur, Oratio in hoc seruit ut mens in Deum eleuetur, Deoque nostra desideria aperiamus, quæ largitate suæ misericordix expleat, ad hoc autem nulla opus est voce, cum Deo nostra patentia sint corda, ergo non opus est uocali oratione. Sed satis est, ut Christus docuit. Ioan. 4. adorare Deum in spiritu & veritate. Et ut ait. 1. ad Corint. 14. Paul. Orare spiritu, orate, & mente. Tertio Clerici, saltem quibus animarum incumbit cura, ad hoc potissimum munus instituti sunt, ut sacramenta populo administrent, verboque cum ac doctrina pascant, & prudentia gubernent ac moderentur, illi ergo saltem non est cur alios persolvere Psalmos obligentur. In contrarium est textus concilij Agathen. extra de celebr. Missarum, cap. presbyter. ubi omnes presbyteri iubentur ut expleto mane matutinali officio, pensum seruitutis suæ, videlicet Primam, Tertiam, Sextam, & No-

nam, Vesperamque persoluant. Et postea demum additur Complectorium, ut iuxta verbum Prophetæ, Septies in laudes dicamus Deo.

Cum multa sint obsequia & munia, quibus clericus sua stipendia meret, qualia sunt sacramenta administrare, & prædicare, ut sitare, iudicare, & id genus reliqua de illi utpote quæ ad rem præsentem nullam afferunt difficultatem, sed alia possunt, quibus disputentur loca, non est animus impresentiarum dicere. Eset enim opus in immentum protrahere, sed tantum de psalmodiarum pensione, quas horas Canonicas appellant, quæ quidem obligatio vniuersum clericum in sacris agentem comprehendit. Cuiusque ideo omissione dominum proventum ecclesiasticorum, modo inferius explicando, amittitur, de quibus præcedenti quæstio disputatum est. Assertiua autem huius quæst. veritas, & aduersus hæreticos ascendenda est, & pro catholicis disserenda. Nunquam enim a primordijs nascentis ecclesiæ hæretici defuere, qui hoc sacrosanctum institutum concusserint, demoliriq; contenderint. Fuit quippe antiquissima hæresis qua Pelagiani infecti sunt, ut August. lib. de hæresibus, c. 88. refert, qui orationes ecclesiasticas destruebant. Imò omnem necessitatem orandi negabant, sed satis existimabant bonam ducere vitam, eo quod gratiam non Deo refererant acceptam, sed proprijs viribus tribuebant. Eandemque hæresim sustinuit Vvicleph, ut Thomas Vvaldens. in initio quinti romi de sacramentalibus refert, dicens, satis esse bonam vitam. Primus autem qui in mundo semè illius hæresis iecit, fuit famosus ille Nemrob, de quo refertur Gen. 10. De illo enim suisque a seculis legitur Eccl. 16. Non exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes, qui destructi sunt, confidentes in virtute. De quo Nemrob Iosephus etiam lib. 1. Antiquitatum sic ait. Cum esset audacior & manu fortissimus, suadebat suis, ut non Deo ascriberent, quod hominibus per illum felicitas eueniret, sed quod hoc eis propria virtute præberetur. Cum enim orationis vis illic subtrahatur, quod nihil nobis boni nisi a Deo prouenire potest qui necessitatem diuini subsidij diffidentur, nullam possunt in oratione religionem agnoscere. At vero non est præsentis instituti de oratione in genere, quatenus ad priuatas

Fit planus quoniam titulus.

August.

Vvicleph Thom. Vvald.

Ioseph.

Argu.

Arg. 2.

Arg. 3.

Conciliu Agathen.

prietas & solennes ac publicas commune nomen est disputare. Hoc enim aliud est loqui, sed tantum de publicis, quas ecclesia clericum perfolvere iubet. Qui enim religionem orandi Deum diffidet, non est dignus qui inter rationales creaturas ascribatur. Haud enim humanam tantum naturam ignorat, quae a Deo prorsum est pendens, verum & diuinam propriam gloriam admittit, imò Deum ipsum de rebus sublatum contemdit. Prima enim supremaque orationis virtus non est respectu nostri estimanda, nempe quod per eam cuncta nobis bona imprecamur & obtinemus tam temporalia quam aeterna, sed respectu Dei, videlicet quod per ipsam confitemur profitemurque perennem omnium bonorum fontem in Deo existere, & ipote qui totius bonitatis substantia sit, ex cuius nutu cuncta dependent, quae extra ipsum existunt. Hanc enim confessionem qui oraturus ad Deum accedit, debet primum caput rationis constituere. Quae quidem maxima omnium est quae Deo possunt esse gratissima per quamque adeo summa ab ipso benevolentia captatur. Vnde quod tantopere a nobis efflagit ut ab ipso aliquid petamus, & quod Christus tam sit enter optat, ut in nomine eius quicquid nobis opus fuerit, postulemus, non tam ob nostrum commodum quam ob ipsius gloriam desiderat. Vnde Io. 16. aegre conqueritur, dicens, Vtque modo non petistis quidquam in nomine meo, petite & accipietis. Quasi dicat, nondum mihi istam tribuistis gloriam, quae tanquam vero Deo ab omnibus mihi debetur.

Prima orationis virtus

Bona vita sine oratione existere non potest.

Duplex oratio.

Respondetur ergo Pelagianis & Vviclefistis, quod non solum bona vita sine oratione non sufficit, imò neque existere potest. Nam bona vita quae Deo grata est, ex sola gratia & fauore ipsius supernaturaliter procedit, quae quidem per orationem impetramus. Ipsi autem quia tale supernaturale auxilium ut suis vitibus subnixit, necessarium esse negant, virtutem subinde orationis ignorant sed proprijs meritis fidunt. Horum ergo haec dixerim, quod qui orationem abnegant, vel diuinam prorsus de medio tollunt, prouidentiam, vel omnia putant ex necessitate contingere, quare digni non sunt, cum quibus vlla neatur disputatio. Ad rem ergo praesentem reuerentes, cum duplex sit oratio, vna pri-

uata ad quam quisque ipraecepto illo, Petite & accipietis, tenetur, atque altera publica, quae per ministros ecclesiae fit, non de illa, sed de hac peculiari praesentem inimus quaestionem. Hanc autem idem Vvicleph, ut ibidem Vvaldensis refert, hac ratione repudiabat quod ceu sanctissimum fundamentum ducebat, ut primo argumento, quod suum est significabamus, nihil esse prorsus inter ecclesiasticas ceremonias permittendum, quod in sacra pagina non sit expressum. Quod quidem fundamentum fuit ante ipsum Lollariorum, & multo antea Arrianorum, & nunc etiam est Latheranorum. Reliqua enim omnia appellant Pharisaeorum traditiones. Quapropter praecisa verba consecrationis totam esse Missam adiunt cetera vero, adiectitia, nempe tam vestes quam lectiones atque orationes, inuenta esse boni num, atque adeo huius canonice penitus à suis ecclesijs eradicatorum. Quare esto, inquit, orare bonum sit tanquam pars bonae vitae debet esse tamen in cuiusque libertate tam temporis orandi quam modus. Quam quidem haeresim Aeneas Syluius in libro de origine Bohemorum, antiquioribus Vvaldensibus impingit, qui dicebant in huiusmodi cantandis frustra tempus teri. His ergo praecensis catholica veritas quinque conclusionibus constituitur, tum quantum ad substantiam rei spectat, tum etiam quantum ad orationem numerum, & stas horas attinet. Prima est, Impendio quam decentissimum ecclesiae decoro fuit, & ad salutem Christiani populi quam maxime necessarium, eorum instituire, cui praeter sacramentorum administrationem id etiam proprio munere incumberet, ut quotidie Psalms Deo nomine totius populi offerret. Ratio namque naturalis manifesta est. Enimvero cum inter omnia reipublicae munia & functiones religio cuiusque diuinus apicem teneat, cuius praecipua pars est. Deum laudibus extollere, precibusque nobis placare, multo sanctissima aequitate persuasum esse debuit Christianis, & sicut militiae milites mancipati sunt, & iudicibus iudices, atque alijs functionibus sui magistratus & ministri, sic & clerici deputati sint, ut non solum sacramentis populum sanctificent, doctrinaque & exemplo promoueat, verum & qui publico populi nomine, qui

SOTO
de Iure
Legibus
DII
13

Motus vnde de terminis di or publici

Aeneas Syluius

Prima conclusio

R. S. coo cluso nis

alijs artibus opificijsque & muneribus ac negocijs occupatus id iugiter facere nequit, incessanter Deo laudes dicant, precelque fundant, tanquam inter Deum & populum mediatores, qui videlicet vt ministerium gerunt deriuandi populum gratiam per sacramenta, sic & nomine populi gratias illi vicissim rependant, & quæ illi necessaria sunt subsidia possint, ac potissimum peccatorum remissionem. Hac enim de causa, ut est ca. 4. apud Oseam, Sacerdotes peccata populi comedunt, hoc est, populi elemosinas, quas in peccatorum remissionem offert. Accedit huc ratio secunda, quod cum hmōi laudum precumque celebratio ea debeat lingua, atque ac rerum peritia celebrari qua tota plebis polere non potest, necesse est, personas esse destinatas quæ sicut in cæteris artibus fit, doctæ sint faciendi. Secunda conclusio, Non solum personas apprimè decuit esse huic muneri destinatas, verum & statuta tempora & horas quibus Psalmi eiusmodi & laudes celebrantur. Cuius plures existunt rationes.

Secūda conclu.

Secūda conclu.

Prima ratio.

Secūda ratio.

Tertia conclu.

habent ad orandum aptitudinem. Notis. n. tranquillitas ad orationem inuitat maxime, qua ratione Dauid. Media, inquit nocte surgebam ad confitendum tibi. Quo fit, vt horæ antemeridianæ, quo sunt aurora viciniore, eo sint orationi congruentiores, pomeridianæ vero, quo nocti magis accedunt, eo ad orationem minus apte. Quarto demum id potissimum inde confirmatur, quod cum populus ad eandem laudum celebrationem concurrere deat, nisi tempora statuta essent quibus ad eundem cultum accederent, non possent omnes simul concurrere, neq; scirent quomodo negotia familiaria deberet disponere, vt orationum religioni non essent impedimento. Ex his demum consequitur conclusio tertia, nempe qd & loca sua esse decet quibus eiusmodi laudum Psalmorum que oblatio fiat, cum quod eum cultus res sit sacratissima, locus ille conicrari debet atque a deo vasa vestimenta que & alia ornamenta, quibus maiestatis quæ adoratæ representatio fiat, tum etiam quod cum oratio in communi fieri debeat (nam vbi sunt vnus, duo, vel tres, in nomine Christi congregati, illic se ipse aditum pollicitus est,) nisi locus designatus sit commode orari non potest. Hanc. n. tertiã conclusionem ad iecimus, eo quod brutalis Vvicileff, vt Vvalden. Tom. 3. de sacris, titulo 17. c. 45. refert, templa abominabatur. At quædo historie tam phanæ quam prophanæ cum non vincerent. inde tamē deberent conuinci, quod cum reliquis publicis actibus sua sint loca destinata vt forum ad iudicandum, senatus ad consilia conferenda, & scholæ ad docendum, quin & theatra ad ludos spectandum, nulla ei restabat ratio templorum religionem abnegandi quibus populus in vnum congregatus Deum suū adoraret. Sed ecce argumentum suum. In statu innocentie non fuissent templa sicuti neque vestes, vt nuditas primorum parentum ante peccatum attestatur, Christus autem voluit ad nos ad illum statum reuocare, ergo neque nostrum statum eiusmodi fabricæ decent. Vnde de quam sit brutus hominis syllogismus. Primum quamuis in illo statu aeris inclementia nullam necessitatem tegumentorum induxisset, forsitan propter pulchritudinem & artium exercitium, aliqua fuisset.

Quarta conclu.

Tertia conclu.

Vvicileff Vvalden. Tom. 3. de sacris, titulo 17. c. 45. refert, templa abominabatur. At quædo historie tam phanæ quam prophanæ cum non vincerent. inde tamē deberent conuinci, quod cum reliquis publicis actibus sua sint loca destinata vt forum ad iudicandum, senatus ad consilia conferenda, & scholæ ad docendum, quin & theatra ad ludos spectandum, nulla ei restabat ratio templorum religionem abnegandi quibus populus in vnum congregatus Deum suū adoraret. Sed ecce argumentum suum. In statu innocentie non fuissent templa sicuti neque vestes, vt nuditas primorum parentum ante peccatum attestatur, Christus autem voluit ad nos ad illum statum reuocare, ergo neque nostrum statum eiusmodi fabricæ decent. Vnde de quam sit brutus hominis syllogismus. Primum quamuis in illo statu aeris inclementia nullam necessitatem tegumentorum induxisset, forsitan propter pulchritudinem & artium exercitium, aliqua fuisset.

Arguas.

Vvicileff

Solutio.

sent opificia fabricata. At esto, templa non fuissent structa, nihilominus mortales illi Deum coluissent, atque adeo, ut plus quam credibile est, in vnum ad Deum adorandum laudandumque conuenissent. Quare secundum nostræ naturæ statum necessaria sunt templa, quibus eadem religionem colamus. Sed de huiusmodi probationibus statim latius.

Quarta
conclu.

Quarta conclusio, ad rem maximè propriam. Quæ admodum personas, templaque, & reliqua ornamenta definita esse condecuit & præscripta sic & Psalmos, orationes, ac preces, constitutas esse, fuit ad eundem cultum necessarium. Probatur.

Probò
prima.

Quoniam eiusmodi laudum cultum oportuit doctrina maxima & prudentia esse præfinitum, quæ quidem eruditio in singulis esse non potest. Quare opus fuit ab ecclesiæ primoribus immo a toto cœtu cui spiritus sanctus præest fuisse inuentum legeque firmum, sicuti & reliquas leges necesse est non a singulis ciuibus, sed a tota republica institui. Secundo. Quia ut in

Probò
secunda.

reliquo cultu sic præcipue in gratiarum laudumque actione, atque in orationibus & precationibus necessarium fuit totum Christianum populum vnitatem representaret, ut hæc maximè ratione, quod ait Paul. vnam fidem vnum baptisma, atque vnum Deum profiteremur. Hæc autem concordia & vnitatis seruari non potuit, nisi Psalmorum corpus & substantia lege constitueretur, quæ esset vniuersis Christianis seruanda. Dixerim corpus & substantia, quia nihil incõgruit, immo est congruentissimum, ut variaz prouinciaz in horarum solutione nonnihil varient, ut ecclesiæ, quemadmodum cam Sapiens depinxit, reginam referat a dextris ipsi assistentem, circumamictam varietate. Hæc de publicis orationibus quantum ad personas & reliquas circumstantias (temporis, locique & modi, tenuiter affirmata, antequam ad quintam cõclusionem de septenario horarum numero descendamus, operæ pretium est firmiori antiquitatis molimine & vallo confirmare ac præmunire. Hæc enim omnia naturali iure & vtriusque testamenti diuino, ac subinde humano corroborantur & constabuntur.

Prima
ratio in

significum est Dei, vniuersos mortales sola eius lege viuentes, ut cumque de deorum varietate perditæ ac impie opinarentur, nihilominus docuit quidquid deorum colerent, sacerdotes esse necessarios, & lucos, templaque & designatas aras, quibus statis horis constitutæque ceremoniis religionem colerent. Cuius bona pars erant psalmos suo more concinere, precesque tam in bellis, quam in quibuscunque aliis negotiis rebusque gerendis ad Deum fundere, cum ut eam sibi propitiarentur, tum ut eidem gratias referrent. Cuius ritus tum alii, tum Valerius Maximus libro primo, capit. primo commemorat, vbi ait. Maiore status solemnesque ceremonias Pontificum scientiæ explicatas curasse, ut prisco instituto rebus diuinis daretur opera, videlicet cum aliquid commendandum esset precatione, aut ex postulando voto, aut gratulatione exoluendum. Neque solum prophanz historiz, immo & sacræ id conseruantur, quippe quæ nõ solum de Abraham, Isaac, & Iacob ante scriptam legem referat altaria Domino extruxisse, verum & Melchisedech diuerso sacerdotii genere fuisse perfunctum, de quo ambigendum non est quin statas Deo laudando haberet horas & ceremonias. At ne diu in prophanz percensendis immoremur, mos antiquæ legis abunde deberet cõnne os hæreticorum obstruere, porro illic. Deus tam attenta cura etiam dum perdesertum illi mortales castra metantes diuagarentur, tabernaculum fabricari iussit. Ac mox terra promissa poritis magnificentissimum, templum quod omni auro omnimodaque gemmarum varietate splēdesceret. Deinde vnum sacerdotem vestium ornamento insignari, aliosque sacerdotes ac numerosissimam Leuitarum multitudinem, ut Exo. 26. & subsequētibz legitur qui quidem non solum sacrificandi muneri, verum & orandi additi erant. Sed aiunt omnia illa ceremonialia fuisse, atque a deo cessasse. Fatemur equidem id quod ceremoniale erat ab usu aboleuisse, sed tamen cum hymnis laudibus & precationibus Deum colere in iure sit naturali positum, non solum hoc aboleri non debuit, immo tanto maiori religione lege Evangelica retineri, quanto excellentius veritas quam vmbra id deprecabat. Omnia enim illis infigura cõiungebant.

Heretici templa auerfantur. Prima rō in pteritum errorē.

bant diuinæ veritatis corporis, & sanguinis Christi quæ sub sacramento nostris rēplis continetur, adoratur, & colitur. Quo autem ex his ad nostram Euangelicam legem descendamus, a templorum religione sumamus exordium, quæ cum sint publicarum orationum loca, hæreticis non placent. Atamen quam Christo placuerint, testatur ipse est, non solum paruulus ad templum crebro delatus, & cum esset vir illuc ad festa creberrime conscendens, verum & flagellorum verberibus negotiatoribus inde depellens, eisque improperans quod domum patris sui domum negotiationis facerent. Ioann. 2. Et apud Lucam expressus. Domus mea domus orationis est. Eadem enim est domus patris & sua, quia eadem orandi religione trinitas in ea colitur. Namquam fuerit Deo gratum in templis habitare, patefecit ipse 2. Regu. 7. vbi quasi conuulsus ait. Neque enim habitauit in domo ex die illa qua eduxi filios Israel de terra Aegypti vsque in diem hæc sed ambulabam in tabernaculo & in tentorio per cuncta loca que transiui cum omnibus filiis Israel. Quare ergo fronte hæretici negare possunt orationis domos quas Deus olim tanti fecit, & Deus idem Christus ab omni negotiatione se motas huic muneri sacratas esse voluit? Quin vero & ipsum proculdubio creditur constitutas habuisse orationes quibus utebatur. Consecuerat enim vt habetur Luc. 6. pernoctare in oratione Dei. Et Marth. 16. habetur quod hymno dicto exiit in templum orare. Quibus verbis certus designatur hymnus quo in gratiarum actione utebatur. Et Luc. 18. Oportet, inquit, semper orare & non deficere, quod vt supra de alio Pauli. Sine intermissione orare, diximus, intelligi nequit nisi de orationibus quæ stans horis dicuntur. Et 1. ad Corinth. 11. ait idem Apostolus, quod omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum, mulier autem non velato. Vbi secundum Ambrosium & alios interpretes iam tunc tempore Apostolorum mos erat Christianis prescriptum verbis tum fidē cōfiteri, cuius Symboli ipsi constituerunt, hoc n. appellat prophetare, tum etiam certis orationibus orare idque manifeste confirmatur ex illo Luc. 11. quod Apostoli tanquam rem arduam neque omnibus per viam vno ore petierunt

à Domino, dicentes. Domine doce nos orare sicut docuit Ioan. Discipulos suos. Et subdit. Sic autem vos orabitis. Paternoster &c. Haud ergo negari potest quin Apostolorum tempore essent certæ orationes constitutæ. Sed aiunt hæretici. Non fuit nisi illa quam Christus docuit, Pater noster. Profecto falsum est. Alias enim quæspiam designat Paul. 1. ad Timot. 2. vbi ait. Obsecro igitur primum omnium fieri Obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum adiones pro omnibus & pro regibus &c. Duo enim illic designantur. Primum quod essent differentes modi iam tunc constituti. Secundum quod hoc clerico potissimum incumberet. Vnde Chryso. eodem loco. Quod, inquit, est hoc? Primum omnium, hoc est in cultura quotidiana & hoc primum sciunt presbyteri qualiter orationes per vnam quamque diem sunt & sero & mane. Et Isidor. lib. 1. de officijs cap. 8. præcibus nobis Dominum deprecari Christus Dominus & docuit & constituit. Cum enim Apostoli nescientes orare petierunt à Christo, dicentes, doce nos orare id est compone nobis preces quas Christus statim docuit exinde producta est consuetudo ecclesie. Vni precibus instat earum quas instituit Christus, quas quidem primi Greci ceperunt componere. Per hæc ergo Isidori verba diluif hæreticorum arguita videlicet non esse vtendum alia oratione præter illam quam Christus protulit. Haud n. intentio Christi fuit, ad illam præcisè sic populum restringere vt neutiquam aliam adhibere fas esset. Sed ecclesie proposuit exemplar, vt quidquid orationum aut precationum & laudum institueret, ad aliquod illorum membrorum reduceretur. Quare laudum psalmodia refertur ad id Sanctificetur nomen tuum? Petitiones autem gratiæ & remissionis peccatorum ad illud, Adueniat regnum tuum, &c. Christo ergo orationē toti populo necessariam congruebat instituire, reliquas vero ecclesie instituendas illius instar commisit. Hic autem publicus orandi modus, cum vt supra dicebam, doctrina & arte esset persoluendus, certas personas quibus id incumbere exigebat, quales sunt clerici. Vnde idem ipse Apostolus in prioribus ad Corinth. cap. 14. cum conuenitis, inquit (nempe ad publicas orationes)

Confirmatio. suffugiū hæreticorum.

Chryso.

Isidor.

vniquis-

vnusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, Apocalypsim habet, & cetera. Quasi dicat, vnusquisque diuersum incumbit munus, vt scilicet alij psalmos intonent, alij doceant, alius scilicet concionator, apocalypsim, hoc est reuelationem, interpreteatur. Vnde subdit, siue lingua quis loquatur secundum duos aut multum secundum tres, id est illi qui publice horas soluunt, ordine, numero, & vicissitudine id exequatur. Si vero non fuerit interpretes, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur, id est, qui non habuerit munus loquendi aut cantandi, alios aufcultet, tacitus Deum oret. Ecce circa conclusiones quatuor in capite prefixas quam omnes ab antiquo fundamenta trahant, nimirum ab Apostolorum tempore, nempe & personarum fuisse ad orandum decretas, & psalmos, & templa, atque orationes certas. De temporibus autem atque diei horis ad orandum constitutis, quod presentis disputationis precipuum est punctum, adhibetur demum conclusio quinta. Septenarius numerus horarum Canonicarum, vt antiquissima est Ecclesie institutio, ita & congruentissima atque decentissima, nempe vt post matutinarum nocturnum officium horarum diuinarum sex sint numero, videlicet prima, tertia, sexta, nona, vesperti, & completorium.

Quinta
conclu.

Hieron.

Et primum quod nocturnum officium ab Apostolorum seculo originem duxerit testatur Hieronymus super illud Matt. 25. Media nocte clamor factus est. Ait enim quod cum traditio Iudaeorum esset Messiam media nocte venturum, in similitudinem Aegyptij temporis quando Pascha celebratum est & exterminator venit, traditio Apostolica vteretur permansit, vt in die vigiliarum Pasche ante noctis dimidium populos dimittere non liceret spectantes aduentum Christi. Vnde & Psalmista dicebat, Media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tuae. Haec ille. Sed quando in hunc Psalmi versiculum incidimus, multi alij sunt eiusmodi, quibus nocturnarum laudum officium commendatur. Ait enim alibi idē Psalmes, Lauabo per singulas noctes lectum meum. Et alibi: Bonum est confiteri Domino & psallere nomini tuo Altissime. Ad annuntiandum mane misericordiam

tuam & veritatem tuam per noctem. Atque alibi, Memor fui nocte nominis tui Domine. Et quod in Completorio canimus, In noctibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Domino. Non ergo ab Apostolis tantum mos nocturnae orationis originem duxit, sed a prophetarum oraculis. Praeterea & eundem nos more Christus institutor noster re ipsa docuit. Erat enim in oratione pernoctans, vt Luc. 6. refertur. Et vt habetur Matth. 26. media nocte in montem Oliueti ad orandum exiit, vbi discipulos increpans, quod non proficerent vna hora secum vigilare, & a Iuda traditus est, & a Iudeis captus. Quae quidem mysteria omnino deberent Christianum populum in nocturnis orationibus continere. Igitur quoniam vviciffinita, vt eodem cap. 25. idem Thomas vvalden refert, huiusmodi nocturnos psalmos conturbant, causantes quod cum nocte ad quietem nobis Deus indulgerit, nos iam vigilijs infidentes, religionem Christianam grauem redimus, ut eorum blasphemiam coneramus, respondemus. Primum eandem nocturnam quietem, vt supra diximus, ad contemplationem, atque adeo ad orationem naturaliter inuitat, eo quod tunc sensibus a suo usu cessantibus mens introrsum pacatior est. Secundo & Prophetarum oracula, & Christi exemplum eiusdem rei nos admonent. Sed tertio, quod in primis ducendum est, id antiqui patres ob id sanctum duxerunt quod in primitiua ecclesia infestissima erant nocturnae demonum incursiones, contra quas idem coeternas uigilias orationibus instructas instituerunt, vt lib. de Offic. cap. 19. peregrinogre tradidit Isidorus. Milites namque in exercitu, sicuti & in navi nauae, quarum stationes nocturnas ordinat quas uigilias appellant, nimirum singulas tribus horis durantes. Tres enim horas ab occasu solis quando sopor cubare homines cogit, primam uigiliam appellant, & deinceps usque ad mediam noctem, secundam, & a media statim nocte appellant tertiam, atque deinde usque ad diluculum quartam. In quibus alijs dormientibus, alij excubantes inuigilant. Huius ergo instar in primitiua ecclesia, nimirum ab Apostolorum seculo, clerus in tres partes diuidebatur, quarum una in prima uigilia primum cauebat

Soto
de Iure
Legibus
DII
13

primiti- nebat trium psalmodum nocturnum, &
ua eccle- alia in secunda secundum, atque alia in
sia. tertia tertium, vt tam in singulis quam
in omnibus trinitatem profiterentur, ac
demum diluculo in quarta vigilia omnes
simul ad laudes concinendas conuenie-
bant. Vnde Augustin. de verbis Domini,
fermo 14. Venit inquit ergo Dominus ad
visitandum discipulos suos qui turbantur
in mari quarta vigilia noctis. Quarta vi-
gilia noctis extrema pars noctis est, vigilia
vna tres horas habet, ac per hoc nox qua-
tuor vigilias. Et ne hæretici putent eius-
modi vigilias sanctorum patrum inuen-
tum fuisse, perspiciant in ipsissimis Chri-
sti verbis fundamentum habuisse, vt est
videre & Luc. 12. vbi secunda & tertia vi-
gilia nominatur, & expressus Marc. deci-
matertia Vigilate enim, inquit, nescitis
enim quando Dominus veniat sero, hoc
est prima vigilia, an media nocte in galli-
cantu, hoc est secunda aut tertia, an mane,
hoc est hora laudum necum venerit re-
pente inueniat vos dormientes. Quod au-
tem vobis dico, omnibus dico, vigilate
His ergo instructa edocitaque ecclesia, suas
stationes atque vigilias collegit. Vnde
Valerianus lib. 1. capitu. de matutinis. Vi-
gilia, inquit tribus horis dispertimus no-
cturnis, vt non solum verbo, sed & facto
tres vigilias prædicemus, de quibus ait Do-
minus. Beati sunt serui illi quos cum ve-
nerit Dominus inuenerit vigilantes. &c.
Qua de re cum Vigilantius hæreticus il-
lius esset perfide auctor, quod nox quieti
& somno indulgenda esset, non autem
orationibus terenda, ista occasione Hiero-
nym. vt in epistola ad Riparium vide-
re est, peruerso nomine pro Vigilantio
eum Dormitantium appellauit. Ait quip-
pe. Quod dicis eum execrari vigilias, facit
& hoc contra vocabulum suum, vt velit
dormitare. Vigilantius, & non audias Sal-
uatorem dicentem sic. Non potuistis vna
hora vigilare necum? Quapropter sequē-
ti statim epistola appellat eum Dormitan-
tium. Vnde idem Hieronym. ad Eustochium
virginem. Bis, inquit nocte terque
ad orandum surgendum est. At vero quo-
niam postmodum aucto clerico tantum pō-
dus humana imbecillitas ferre nequiuir,
uicissitudo illa cessauit & à toto simul cle-
ro tres omnes nocturni cum laudibus vna

cani cepti sunt, idque in diebus festis, nam
in profectis non canitur nisi vnus, sicuti &
in Paschali tempore. Et quamuis alij pri-
mam vigiliam elegerint, alij vero tertiā,
plurimā tamen ecclesiarum ac religionū
mediam noctem constituerunt tanquam
orationi, iuxta Davidis testimonium,
aptiorem. Haud quippe vt Ambro. su-
per Psal. 118. auctor est. inconulto di-
xit, Media nocte tūc enim seruet carnis il-
lecebra, coquatur cibus, potusque digeri-
tur. Qua occasione tentator multis ten-
tamentis & carnem illidit & animum oc-
cupat. Hæcille. Vnde Petro inter punctū
mediæ noctis & galli cantum ardor fidei
refrigit, & calori temporalis ignis ad-
motus Christum negauit. Quocirca huius
temporis relaxatio non tam facile aut pe-
ti aut concedi deberet. Fere enim iam
cathedrales ecclesie sanctum illum priscorum
rigorem remittentes indulta ab
Apostolica sede impetrant maritinos
psalmos appetente nocte soluendi. Sic
enim omnia labascunt. De horis autem
diurnis testimonia quoque sunt & ratio-
nes non minoris energie. In primis tres
horæ, nempe tertia, sexta, & nona vi-
uentibus ipsis Apostolis celeberrimæ erāt
ad orandum. Extat enim Act. 1. memo-
ria, quemadmodum post ascensionem
Domini Apostoli essent Hierosolymis
vnanimiter in oratione perseverantes, ne
que dubium sit quin in oratione solenni
, quæ sicut modo in choro ab omni-
bus celebrabatur. Vnanimiter enim non
tantum cordium vnitatem, verum & vo-
cum concordiam designat, ac tamen ho-
ra tertia, vt 2. c. legitur. Spiritus sanctus il-
lis apparuit, linguarum cordiumque in-
flammator. Quocirca ambigi non debet
quin illa tunc hora destinatos psalmos di-
cerent. Qua de causa ecclesia illo tunc
vitur hymno. Nunc sancte nobis Spiritus,
&c. De sexta vero legitur Actuum 10.
nimirum vbi Petrus refertur circa horam
sextam in superiora vt oraret, ascendisse.
Sed de noua mentio etiam fit Act. 5. Ha-
betur enim quod Petrus & Ioannes ascen-
debant in templum ad oram orationis
nonam. Quin vero eandem horas more &
vfu Hebræis fuisse celebratas, præter con-
iecturam quæ maxima est, auctores non Cypria-
desunt qui astruant. Cyprianus namque nus-

Ambr.

De ho-
ris diu-
nis testi-
monia è
sacris ac-
cessita.

in calce lib. de oratione Domenica. In orationibus, inquit, celebrandis inuenimus obseruasse cum Daniele tres pueros in fide fortes, & in captiuitate uictores, horam tertiam, sextam nonam. Alludit tum ad illud Daniel. 2. quod illi tres quasi ex yno ore laudabant, glorificabant, & benedicebant Deum. Et ad id potissimum Daniel. sexto ubi refertur quod contra Hierusalem, ter, in die flectebat genua sua, & adorabat confitebaturque coram Domino Deo suo sicut & ante facere consueuerat. Erat enim prophetis solennis, fixis stansque horis concinendi vsus. Vnde Primi Reg. 10. ait Samuel Sauli. Cum ingressus fueris ibi urbem, obuium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso, & ante eos psalterium, & tympanum, & tibiam, & ciharum, ipsosque prophetantes hoc est, Spiritu prophetico psallentes. Et insiliet in te Spiritus Domini & prophetabis cum eis. Vnde in prouerbium exijt. Nunquid Saul inter prophetas? Addit præterea illic Cypria. Illis tribus horis mysterium trinitatis fuisse præsignatum, quod in nouissimis temporibus manifestandum erat. Eundem prorsus horarum numerum scilicet tertie, sextæ, & nonæ, in eodem Daniele fundat Isidorus libro 1. de Offi. can. 19. Illo ergo tunc Apostolorum seculo non reperitur mentio nisi illarum trium horarum ante meridiem, prima sub tacita. Quare Hierony. super eodem loco Dan. 6. Has, inquit, tres horas, scilicet tertiam, sextam, & nonam, ecclesiastica traditio intelligit. Hæc ille. Coniunctio nanque quod illo tunc tempore quo ter ad nocturnos psalmos surgebatur, laudesque in aurota cantabantur, superflua ducebatur alia hora usque ad tertiam. Vnde idem Hieron. ad Eulio. de horis ad orandum diuisis loquens, horam inquit tertiam, sextam, nonam diluculum quoque & vesperam, nemo est qui nesciat. Vbi diluculi nomine laudes forsitan intelligi. Et qua coniecturis agere pergamus Cassianus libro 3. de institutis monachorum capitu. 4. cuius Isidorus meminit li. 7. de Offi cap. 23. Sciendum, inquit, hanc matutinam que obseruatur in occidentis vel maxime regionibus canonicam functionem nostro tempore nostroq. monasterio primitus institutam. Matutinæ et

go fortè appellat quam nos primam. Quo etiam refecti videtur verbum Cypriani loco citato. Sed nobis fratres dilectissimi præter horas antiquitus obseruatas orandi, nunc & spatia & sacramenta creuetur, nam & mane orandum ut refectio Domini in matutina celebretur. Antiquas ergo horas appellat tertiam, sextam, nonam, cui addit & primam. Atqui horæ iste per diuisionem artificialis diei sunt intelligendæ ut quocunque anni tempore ab ortu solis incipiat prima. Tertia autem finitur in tertia diei hora, & sexta etiam ab eodem solis ortu. Sic enim intelligendæ sunt illæ horæ Matth. 20. nempe quod patrefamilias exijt summo mane conducere operarios, deinde hora tertia atq. hora sexta. De vespere autem & completorio ait loco citato D. Hierony. neminem esse, qui nesciat, quasi res esset antiquissima & vniuersis Christianis receptissima. Atqui de completorio ait loco citato Ambrosius venire illi in mentem auium recordationem quæ cum eunt cubitum quasi peracto late munere, æthera cantu mulcere consueuerunt. Quod velut à surgente & occidente die semper inflaturare consueuerunt, ut vel de cursu vel ad otio nocturno diurnoque tempore, iustas laudes suo referant creatori. Vnde magnum inuentium excitandæ deuotionis sumendum nobis est. Igitur ut que dispersim commemorauimus, collectis ad nostrum confitmandam conclusionem applicemus. Tribus de causis septenarius iste numerus canonicus instinctu Spiritus sancti sacratissimus est Christianæ familie. Prima eadèq. ad literam potissima, ut iuxta Christi præceptum & Pauli monitum, fugis nequa intermissa in nobis persistat Dei memoria, lausq. & gratiarum actio, ac demum deprecatio & fauoris petitio. Nam cum in die naturali sex sint horarum ternarij, cum in singulis statos habemus psalmos, perpetuo circulo in oratione psalimus. Mox & Trinitatem quæ nostræ est fidei confessio, in his quibusq. horis profitemur, nam paratione eodem numero & psalmos & orationes distribuimus. Accedunt deinde oratio & mysteria, tum alia, tum etiam Christi, quæ glossa colligit super c. presbyter de celebra. Missar. Quod quidem est Concilii Agathen. celebrati sedente Zozimo Papa,

Horarū diurnarum numerus in veteri testamento fundatus. Isidorus Hiero.

Cassian. Isidorus

SOTO
de Iure
Legibus
DIE
13

Papa, sub anno Domini quadringentesimo vigesimo, ubi prædictæ omnes horæ tam diurnæ quam nocturnæ persolui iubetur. Cauenda autem est deceptio ne quis putet, ut hæretici blasphemare attentant, tunc primum fuisse institutas. In hoc enim superiora adduximus testimonia ut eas de antiquitate & tempore Apostolorum deducere. Quæ re illic tanquam res antiqua confirmatur. Mysteria autem sunt quod septem existunt hebdomadæ dies, quibus mundus fuit creatus, septemque Spiritus sancti dona, quibus re creatur, ac septem mundi ætates, quibus duraturus est, septemque adeo petitiones dominicæ orationis, quibus eadem dona postulamus. Christus autem matutinali hora captus est, & per reliquas diei passus. Unde versus: Hæc sunt septenis propter quæ passimus horis: Matutina ligat Christum, qui crimina purgat: Prima replet sputis, causam daturæ mortis: Sexta cruce nectit, latus eius nona biperit. Vespera deponit, tumulo completa reponit. Ex his ergo cum sitis quæ dicta sunt colligitur, septem esse Canonicas horas, secundum illud Psalm. Septies in die laudem dixi tibi. Accipitur enim illic dies pro naturali, ut noctem includat. Quæ re non sunt audiendi qui matutinam a laudibus separantes, octo connumerant.

Ad primū arg.

Ad primum igitur argumentum supra obiectum Vvicleff, vsque adeo negatur horarum canonicarum pensum graue esse, ut affirmemus esse suauissimum. Ad illud autem quod insinuat non esse in ecclesiæ facultate aliquid sancire, quod in altero duorum testamentorum expressum non sit, plura respondemus. Primum illud est hæreticum fundamentum, atque illius bestie quam Ioan Apocaly. 3. vidisse scripsit quæ cum agnus videretur cornua gerens in fronte, draco tamen erat. Super quo loco ait August. serm. 111. hæreticam illic ecclesiam significari, quæ cum ceu agnus Christi, duo in fronte cornua, hoc est, duo testamenta præ se ferat, draconis tamen morfu Ecclesiam Catholicam dilacerat. Hæc ille. Habet enim ecclesia catholica potestatem a Christo Apostolicam qua leges possit condere, quas vel ex sacra pagina elicit, vel ad Christianorum ornamentum necessarias ducit. Instar nimirum

August.

Apostolorum qui suis vestimentis iumentajilla strauerunt quibus Christus Hierosolymam ingressus mollius incederet. Ait quippe super eodem loco Hierony. quod vestis Apostolica, vel doctrina virtutum vel editio scripturarum intelligi potest, sicut ecclesiasticorum dogmarum varietas quibus nisi anima instructa fuerit, seclorè habere Dominium non meretur. Et Anselmus: Vide inquit quod super iumentum ponebant Apostoli vestimenta sua, sed cetera Iudaica turba sub iumentum pedibus quia mandatis Apostolorum instruitur, & ornatur. legis autem antiquæ mandata conculcamus, dum carnales obseruationes & circumcisione reprobamus. Adde quod Ecclesia non solum intus per Spiritum sanctum edocta, sed viua voce Apostolorum Christi illustrata eiusmodi horarum religionem amplexa est.

Anselmus.

Ad secundum respondetur quod in orationibus priuatis non est opus est voce, sed satis est mente orare, nisi ad excitandam deuotionem. Quod autem Christus & Paul. secundum ipsum ait, Spiritu & mente orandum, nihil aliud edocet quam quod orantis psallentisque vobis non debet esse sicut auium gatritus, sed mente & spiritu plena. Tertium argumentum ar. 3. plenius dissoluetur, ubi monstrabitur clericorum sacri initiatorum officium, etiam si curam gerant animarum, esse horarum munus persolvere.

Ad secundū arg.

Ad tertium arg.

ARTICVLVS II.

Virum congruens sit & decorum ut horæ Canonicæ, Psalmorum Hymnorumque alio cantu psallantur.

Post horarum Canonicarum substantiam, & institutionem subsequitur modo explorare virum canticis & hymnis sint persoluendæ. Nam idem Vvicleff, ut eodem tomo. 5. cap. 16. Thom. Vvalden. refert, de hoc catholicos subsannaba, quod alio cantu laudes & preces ad Deum inlamarer. Quam quidem hæresim Lutherani suscitauerunt, obridentis ceu ridicolis nobis quod vocibus in templis obstreparamus Deo. Argumentum istorum est quod Deus non est sordus Soto, de Iust. & iu. Qqq aut

Vvicleff Vvaldē. Primū argum.